

Danmarks Apotekerforening

Analyse

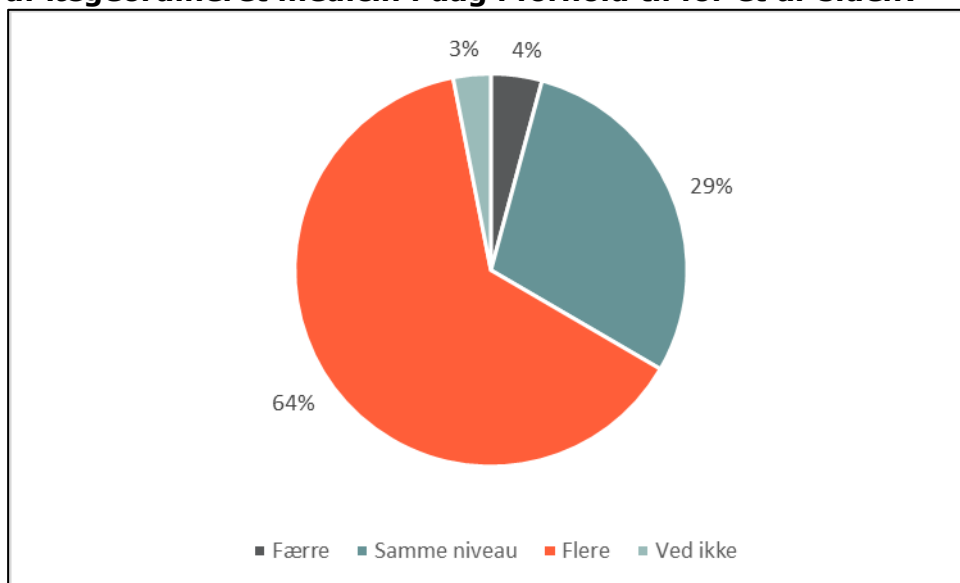
7. august 2020

Flere danskere har svært ved at betale deres medicin

Flere borgere fravælger eller udskyder købet af lægeordineret medicin. Andelen af apotekere, som dagligt oplever borgere, som fravælger deres medicin, fordi de ikke har råd til den er steget fra 24 procent i 2017 til 44 procent i 2020. Prishop på medicin og udsving i medicintilskuddet er en del af forklaringen på udviklingen.

En ny undersøgelse blandt landets apoteker viser, at danskerne har fået sværere ved at betale for deres medicin på apoteket. Som det fremgår af figur 1, vurderer 64 procent af apotekerne, at der er flere borgere, som fravælger eller udskyder købet af lægeordineret medicin i dag i forhold til for et år siden. 29 procent af apotekerne vurderer, at antallet af borgere er på samme niveau som sidste år og blot fire procent vurderer, at det er færre borgere.

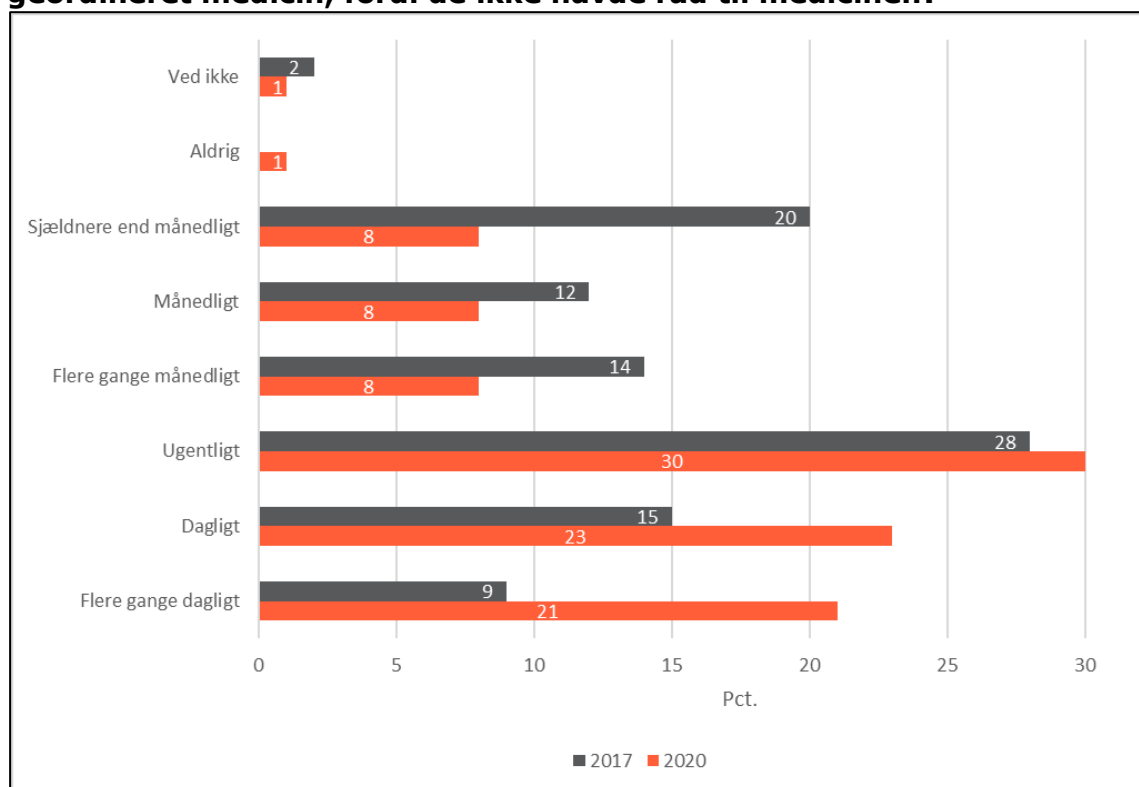
Figur 1: Er der flere eller færre borgere, som fravælger eller udskyder købet af lægeordineret medicin i dag i forhold til for et år siden?

Note: 96 apotekere har besvaret spørgsmålet.

Ifølge undersøgelsen oplever 44 procent af apotekerne en eller flere gange dagligt, at der er borgere, som kommer ind på apoteket for at købe lægeordineret medicin, men som må gå tomhændede derfra, fordi de ikke har haft råd til medicinen. Det er en forværring i forhold til for tre år siden, jf. figur 2. I 2017 var det således 24 procent af apotekerne, der en eller flere gange dagligt oplevede, at der var borgere, der ikke havde råd til deres medicin.

Figur 2: Hvor ofte sker det, at borgere fravælger eller udskyder købet af lægeordineret medicin, fordi de ikke havde råd til medicinen?

Note: 97 apotekere besvarede spørgsmålet i 2020, mens 108 besvarede det i 2017.

Tilskud og priser svinger

Når borgere oplever, at de ikke har råd til deres medicin, kan det formentlig både tilskrives udsving i priserne på medicinen og i det tilskud, som borgerne har ret til.

Som beskrevet i tidligere analyser¹, steg den gennemsnitlige pris på lægemidler købt på apoteket med 1,6 procent i løbet af 2019. Især i andet halvår 2019 resulterede nogle leveringssvigt på nogle lægemidler i store prishop på relativt få lægemidler. Samtidig steg de samlede gennemsnitspriser, fordi nogle lidelser blev behandlet med nye og mere effektive, men også dyrere lægemidler. De gennemsnitlige medicinpriser ser ud til at være faldet igen i 2020, men der har stadig været store udsving i prisen på konkrete lægemidler.

Når prisen på ens medicin stiger med flere hundrede procent, kan det i sagens natur blive vanskeligere at betale. Det er imidlertid ikke kun medicinpriserne, som påvirker danskernes betalingsevne. For det system, som giver danskerne adgang til tilskud til deres medicinudgifter, er indrettet på en måde, som i sig selv kan give store udsving i den enkeltes udgifter til medicin i løbet af et år.

Tilskudssystemet indebærer, at hvis man har mange udgifter til medicin, får man tilskud fra staten. Jo højere udgifter, jo højere tilskud, jf. tabel 1. Tilskudssystemet er indrettet, så man højst skal betale 4.190 kr. om året for sine tilskudsberettede lægemidler.

¹ Se <https://www.apotekerforeningen.dk/-/media/apotekerforeningen/analyseroekonomi/29012020analyse--udviklingen-i-lgemiddelpriser.pdf> og <https://www.apotekerforeningen.dk/-/media/apotekerforeningen/analyseroekonomi/11062020analyse-af-lgemiddelmangel-og-prishop.pdf>.

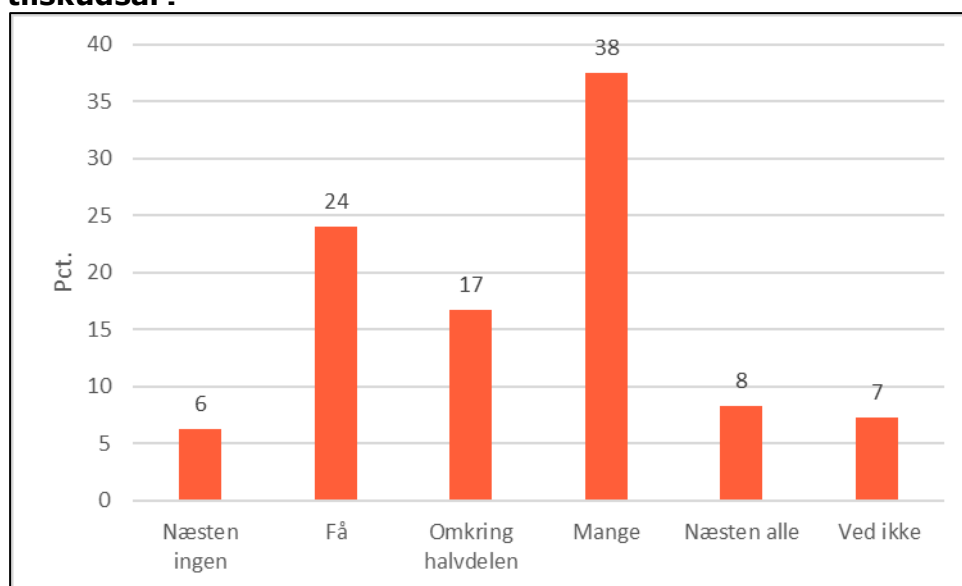
Tabel 1. Grænser for medicintilskud pr. 1. januar 2020

Årlig udgift til tilskudsberettigede lægemidler	Tilskud til personer over 18 år	Tilskud til personer under 18 år
0-995 kr.	0 %	60 %
995-1.655 kr.	50 %	60 %
1.655-3.590 kr.	75 %	75 %
3.590 kr. – 19.465 kr.	85 %	
3.590 kr. – 23.885 kr.		85 %
Over 19.465 kr.	100 %	
Over 23.885 kr.		100 %

Kilde: Lægemiddelstyrelsen.dk

De årlige udgifter opgøres individuelt, så hvis man fx har købt sin første pakke tilskudsberettiget medicin den 3. marts 2019, løber tilskudsåret til den 2. marts 2020. Har man i årets løb købt meget medicin, vil ens egenbetaling gradvis være faldet i løbet af perioden. Køber man sin vanlige medicin igen den 3. marts 2020, vil man imidlertid selv skulle betale de første cirka 1.000 kroner, før man får tilskud. Dermed kan man gå fra at have en udgift på 0 kr. til over 1.000 kr. for den samme medicin på en enkelt måned, hvilket kan være et stort problem for personer med en udsat økonomi, som fx pensionister og kontanthjælpsmodtagere.

Undersøgelsen blandt landets apotekere viser da også, at tilskudssystemet ofte er årsagen til, at borgerne ikke har råd til deres medicin. Som det fremgår af figur 3, vurderer 46 procent af apotekerne, at årsagen til, at borgeren ikke har råd til sin medicin, i *mange* eller *næsten alle* tilfælde, er at borgeren netop har påbegyndt et nyt tilskudsår.

Figur 3: Hvor ofte er begrundelsen, at borgeren netop har påbegyndt et nyt tilskudsår?

Note: 96 apotekere har besvaret spørgsmålet "Efter din vurdering, for hvor mange af de borgere, der ikke har haft råd til at betale for medicinen, er begrundelsen, at de netop er påbegyndt et nyt tilskudsår?"

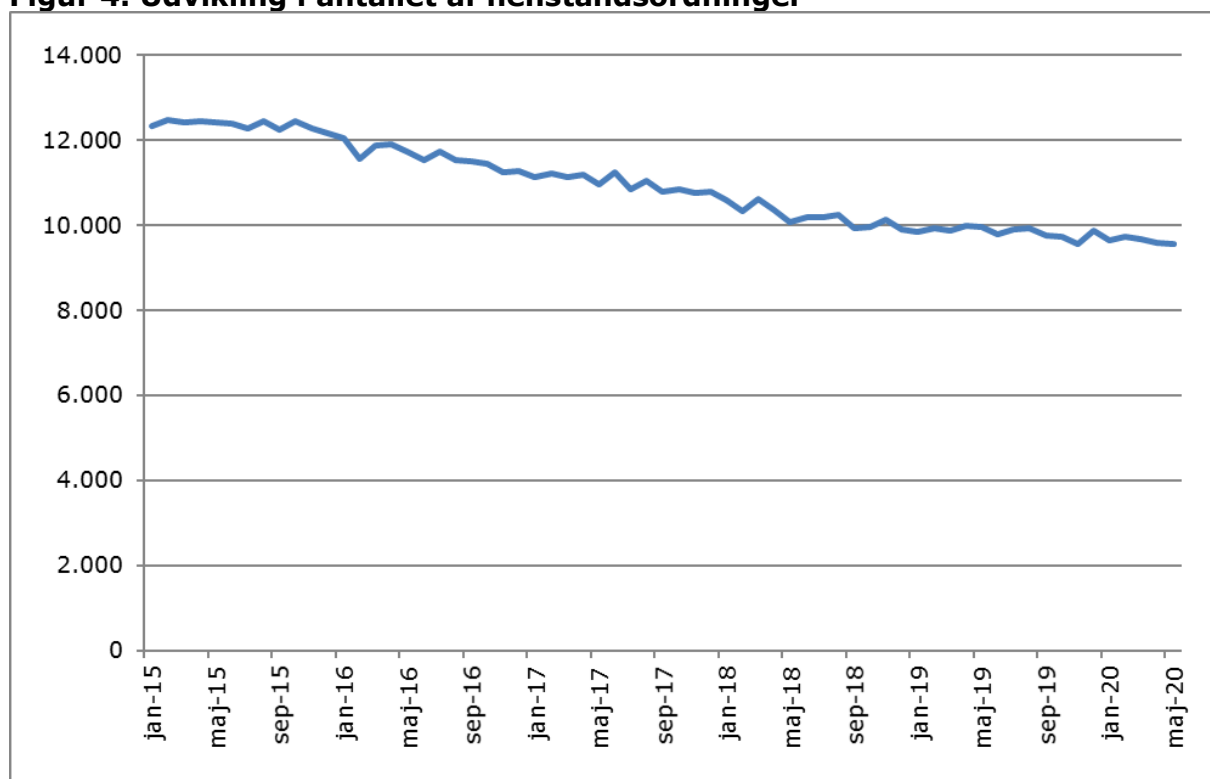
Henstandsordning virker ikke

For at undgå de store udsving i medicinudgifterne, kan man benytte sig af en såkaldt henstandsordning, hvor man opdeler sine maksimale medicinudgifter på 4.190 kr. i 12 rater á cirka 350 kroner, og indbetaler en månedlig rate til sit lokale apotek.

Apoteket skal tilbyde en sådan henstandsordning til borgere, som i den foregående tilskudsperiode har opnået 100 procent i tilskud og til borgere, som i den igangværende tilskudsperiode har så store udgifter, at de forventes at komme op på 100 procent i tilskud.² Det betyder, at henstandsordningen langt fra er et tilbud til alle danskere, som oplever pludselige prisudsving. Ordningen retter sig kun mod de omkring to procent af medicinbrugerne, der i løbet af et år når op på den maksimale egenbetaling, og som derfor opnår 100 procent i tilskud sidst på tilskudsåret. Men hver anden medicinbruger, svarende til omkring to millioner danskere, oplever svingende tilskudssats og dermed spring i egenbetalingen, når de påbegynder et nyt tilskudsår.

Der er samtidig stadig færre danskere, der tager imod tilbuddet og benytter sig af denne henstandsordning, jf. figur 4. Mens der i januar 2015 var omkring 12.500 borgere, der havde en aktiv henstandsordning i den pågældende måned, var antallet faldet til godt 9.500 i maj 2020.

Figur 4. Udvikling i antallet af henstandsordninger

En af forklaringerne skal findes i det faktum, at ordningen blev til for 20 år siden og ikke er digitaliseret på en hensigtsmæssig måde. Fx binder henstandsordningen borgeren til at købe den tilskudsberettigede medicin på ét apotek, hvilket får mange til at vælge muligheden fra.

I maj 2017 valgte Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg derfor at pålægge den daværende regering at finde en løsning, hvor en offentlig myndighed opkræver den faste månedlige betaling blandt de borgere, som ønsker at være omfattet af ordningen.³ Der er imidlertid endnu ikke fundet løsninger, der skaber større tryghed og hjælper de økonomisk trængte borgere.

² Jf. §2 i Bekendtgørelse om henstandsordning for borgere med store udgifter til køb af tilskudsberettigede lægemidler.

³ Jf. Beretning nr. 6 i Folketingsåret 2016/17, <https://www.ft.dk/samling/20161/almdel/SUU/bilag/374/1769785.pdf>